

**Bruselj, 17. december 2024
(OR. en)**

16983/24

**ELARG 189
COWEB 218
COEST 750**

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Zadeva:	Sklepi Sveta o širitvi

V prilogi vam pošiljamo Sklepe Sveta o širitvi, ki jih je Svet odobril 17. decembra 2024.

SVET ZA SPLOŠNE ZADEVE

SKLEPI SVETA O ŠIRITVI

1. Svet je dobro seznanjen s sporočilom Komisije z dne 30. oktobra 2024 o širitveni politiki EU, ki vsebuje poročila o Črni gori, Srbiji, Albaniji, Severni Makedoniji, Bosni in Hercegovini, Kosovu*, Turčiji, Ukrajini, Republiki Moldaviji (v nadaljnjem besedilu: Moldavija) in Gruziji.
2. Svet ponovno potrjuje svojo zavezanost širitvi v skladu z **novim soglasjem** o širitvi, ki ga je Evropski svet odobril decembra 2006, in poznejšimi sklepi Sveta in Evropskega sveta ter **strateško agendo EU za obdobje 2024–2029 iz junija 2024**. V skladu s prejšnjimi sklepi Sveta in v okviru kopenhavskih političnih meril ponovno potrjuje, da je treba uporabiti poštene in stroge pogoje ter upoštevati načelo lastnih dosežkov in načelo reverzibilnosti. Poudarja, da je treba EU zagotoviti možnosti za nadaljevanje in poglobljanje lastnega razvoja, vključno z zmogljivostjo za vključitev novih članic. Pozdravlja novo dinamičnost v širitvenem procesu in izpostavlja, da morajo partnerice prevzeti odgovornost in dokazati verodostojnost svojih zavez in politične volje z izvajanjem potrebnih reform in oprijemljivim napredkom na področju temeljnih prvin.

* To poimenovanje ne posega v stališča o statusu ter je v skladu z RVSN 1244/1999 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

3. Širitev je **geostrateška naložba v mir, varnost, stabilnost in blaginjo**. Obenem je dejavnik, ki prispeva k izboljšanju gospodarskih in socialnih razmer evropskih državljanov ter k zmanjšanju razlik med državami, spodbujati pa mora tudi vrednote, na katerih temelji Unija. Širitev EU bo sedanjim in prihodnjim članicam prinesla daljnosežne socialno-ekonomske koristi. V primeru morebitne nadaljnje širitve Unije morajo biti pripravljene tako EU kot prihodnje države članice. Države kandidatke morajo okrepiti svoja reformna prizadevanja, zlasti na področju pravne države, v skladu z naravo pristopnega procesa, ki temelji na dosežkih, in s pomočjo EU. Vzporedno s tem mora EU poskrbeti za potrebne notranje temelje in reforme, kot je navedeno v Izjavi iz Granade. S tem bo EU postala močnejša, povečala pa se bo tudi evropska suverenost.
4. Zaradi vojne agresije Rusije proti Ukrajini je širitev kot strateška prednostna naloga EU še toliko bolj pomembna. Svet **ponovno potrjuje**, da je v celoti in nedvoumno zavezan **perspektivi članstva v EU za Zahodni Balkan, Ukrajino in Moldavijo**. Turčija ostaja država kandidatka in ključna partnerica na številnih področjih skupnega interesa. Svet opozarja, da ravnanje gruzijske vlade ogroža evropsko pot Gruzije in de facto vodi v zaustavitev pristopnega procesa, ponovno poudarja, da EU ostaja neomajno solidarna z gruzijskim ljudstvom in pripravljena še naprej podpirati Gruzijce na njihovi evropski poti, ter obžaluje nedavno izjavo gruzijske vlade o prekinitvi procesa pristopa k EU do leta 2028.
5. Spoštovanje in širjenje vrednot, na katerih temelji EU, ter izpolnjevanje obveznosti za članstvo v EU so še vedno bistvene za vse partnerice z željo po pristopu. Trajni in nepovratni dosežki pri reformah v zvezi s **temeljnimi prvinami**, med drugim na področju pravne države in temeljnih pravic, delovanja demokratičnih institucij, javne uprave in gospodarskih meril, ostajajo ključno merilo, na podlagi katerega se ocenjuje napredek v smeri članstva v EU. Prednostno bi bilo treba upoštevati priporočila Komisije na teh področjih.

6. Svet ponovno poudarja, da je **pravna država** ena od temeljnih vrednot, na katerih temelji EU, in je ključni vidik demokratične preobrazbe ter nepogrešljiv pogoj za napredek v smeri članstva v EU.
7. Varstvo **temeljnih pravic** je osrednja vrednota EU. Svet bo še naprej posebej pozorno spremljal napredek partneric na tem področju in opozarja, da so verodostojni ukrepi za odpravo pomanjkljivosti, na katere je bilo opozorjeno, splošna prednostna naloga. V zvezi s tem poudarja, kako zelo pomembno je zagovarjati pravice otrok ter pravice in nediskriminatorno obravnavanje pripadnikov manjšin ter oseb v ranljivem položaju, kot so Romi, invalidi ter lezbijke, geji, biseksualne, transspolne in interpolne (LGBTI) osebe ter pripadniki narodnih manjšin. Kar zadeva enakost spolov, Svet znova poudarja, da je treba zagotoviti opolnomočenje žensk in deklet ter njihovo polno uživanje temeljnih pravic. Opozarja, da so svoboda izražanja, zaščita novinarjev ter svoboda in pluralnost medijev ključni stebri demokratične družbe, ki jo morajo zagotoviti države kandidatke. Zagotavljanje ugodnega okolja in močnejša vloga organizacij civilne družbe, tudi v procesu reform, prav tako ostajata bistvena elementa dobro delujoče demokracije. Svet poziva vse partnerice, naj nemudoma odpravijo sporočene pomanjkljivosti, pri čemer naj posebno pozornost namenijo reševanju sistemskih vprašanj, ki jih je ugotovila Komisija.
8. Svet izpostavlja tudi, da morajo partnerice doseči trajen napredek v zvezi s celovito **reformo pravosodja, bojem proti korupciji, vključno z odpravo oligarhije, in bojem proti organiziranemu kriminalu**. Dosledno izvajanje reform in doseganje trajnih rezultatov na teh kritičnih področjih je še vedno ključnega pomena.
9. **Dobri sosedski odnosi in regionalno sodelovanje** na Zahodnem Balkanu ostajajo bistveni elementi širitvenega, pa tudi stabilizacijsko-pridružitvenega procesa. Svet ugotavlja, da so še vedno potrebna odločna prizadevanja, da bi spodbudili **spravo in regionalno stabilnost**. Partnerice odločno spodbuja, naj rešijo svoje dvostranske spore in vprašanja, ki izhajajo iz zapuščine preteklosti, in sicer v skladu z mednarodnim pravom in uveljavljenimi načeli, tudi Sporazumom o vprašanjih nasledstva.

10. Nadaljnje poglobljanje sodelovanja pri zunanjepolitičnih vprašanjih ostaja bistvenega pomena in Svet od partneric pričakuje, da bodo popolnoma usklajene s **skupno zunanjo in varnostno politiko (SZVP)** EU, tudi kar zadeva omejevalne ukrepe, kar je ključni vidik procesa vključevanja v EU ter močan izraz strateške izbire in položaja partneric v skupnosti vrednot. EU še naprej podpira partnerice in jim zagotavlja pomoč, zlasti tistim, ki so dosegle polno uskladitev. Preprečevanje izogibanja omejevalnim ukrepom EU, vključno s tistimi, ki so bili sprejeti v odziv na vojno agresijo Rusije proti Ukrajini, ostaja bistvenega pomena. Svet pozdravlja nadaljnjo zavezanost partneric skupni varnostni in obrambni politiki (SVOP) EU, med drugim dejstvo, da jih večina prispeva k misijam in operacijam EU.
11. Boj proti izzivom **hibridnih groženj** je ključna prednostna naloga. EU je zavezana nadaljnjemu poglobljanju sodelovanja s partnericami, med drugim v boju proti dejavnostim manipuliranja z informacijami, vključno z dezinformacijami. EU krepi svoje sodelovanje s partnericami v boju proti lažnemu ruskemu diskurzu in dezinformacijam o vojni agresiji Rusije proti Ukrajini.
12. Boj proti **terorizmu, nasilnemu ekstremizmu, radikalizaciji in organiziranemu kriminalu** je še vedno ključnega pomena. Svet ostaja zavezan nadaljnjemu poglobljanju uspešnega sodelovanja s partnericami na teh področjih.
13. **Nedovoljene migracije** so še vedno pereč izziv, ki zahteva stalno sodelovanje in usklajevanje z vsemi partnericami. Svet partnericam z Zahodnega Balkana znova izreka pohvalo za konstruktivno sodelovanje, Turčiji kot gostiteljici ene največjih begunskih populacij na svetu pa za njena vztrajna prizadevanja.
14. Svet poudarja, da je ključnega pomena, da partnerice uskladijo svojo **vizumsko politiko** z EU.

15. Svet pričakuje, da bodo vse partnerice svoje prebivalstvo jasno in redno **obveščale** o koristih in obveznostih, ki izhajajo iz njihove poti v EU, pa tudi o svoji zavezanosti vrednotam EU in potrebnim reformam. Hkrati bo EU okrepila svoje strateško komuniciranje o širitvenem procesu.
16. Kar zadeva **gospodarska merila**, Svet z zadovoljstvom ugotavlja, da so gospodarstva večine partneric kljub trajajoči vojni agresiji Rusije proti Ukrajini izkazala veliko odpornost. Pomembno je, da partnerice pospešijo strukturne reforme, potrebne za trajnostno rast, in dosežejo napredek pri izpolnjevanju gospodarskih meril za članstvo v EU.
17. EU bo še naprej na vseh ravneh **podpirala** politično, gospodarsko in družbeno preobrazbo držav kandidatk, pri čemer bo upoštevala oprijemljiv napredek partneric na področju pravne države in družbeno-gospodarskih reform ter njihovo spoštovanje vrednot, pravil in standardov EU. Partnericam bo še naprej zagotavljala znatno finančno pomoč v okviru instrumenta za predpristopno pomoč (IPA) in Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa (NDICI – Globalna Evropa), pa tudi tehnično pomoč, zlasti prek tesnega medinstitucionalnega sodelovanja in instrumenta TAIEX.
18. Svet ostaja odločen pomagati partnericam pri približevanju EU, pripravljati temelje za pristop in že med širitvenim procesom zagotavljati konkretne koristi za njihove državljane. Pozdravlja napredek, ki ga je v preteklem letu dosegla pri postopnem vključevanju. Tudi v prihodnje bo spodbujal nadaljnje **postopno vključevanje** v skladu s sklepi Evropskega sveta iz leta 2022 in leta 2023 ter na podlagi revidirane metodologije širitve; to vključevanje bi moralo temeljiti na dosežkih in biti reverzibilno. Postopno vključevanje je še naprej odvisno od ustreznega usklajevanja s pravnim redom EU. Svet poudarja, da je treba v celoti izkoristiti potencial obstoječih pravnih instrumentov. Na podlagi dosedanjega napredka z zanimanjem pričakuje nadaljnje predloge Komisije.

19. Svet pozdravlja tekoče izvajanje **načrta za rast za Zahodni Balkan in instrumenta za Ukrajino**, ki sta na dobri poti, da zagotovita doslej največjo finančno podporo in pomoč pri reformah. Pozdravlja tudi ambiciozne programe reform in načrt za Ukrajino, ki so jih sprejele partnerice z Zahodnega Balkana oziroma Ukrajina, ter opozarja, da so plačila odvisna od učinkovitega izvajanja reform, določenih v teh programih in načrtu. Obenem pozdravlja sporočilo Komisije o novem načrtu za rast za Moldavijo in hitro sprejetje pogajalskega stališča Sveta glede predloga o vzpostavitvi instrumenta za reforme in rast za Moldavijo, da bi čim prej dosegli politični dogovor.

ČRNA GORA

20. Svet pozdravlja zelo pozitivne rezultate pri izpolnjevanju dolgoletnih zavez glede reform. Izreka pohvalo za **cilj** vlade, da nadaljuje hiter napredek Črne gore na poti v EU, in spodbuja vse politične sile, naj si še naprej prizadevajo za uspešen zaključek pristopnih pogajanj.
21. Svet pozdravlja **dober napredek**, ki je bil doslej dosežen v pristopnih pogajanjih, pri čemer je bilo odprtih vseh 33 pregledanih poglavij, šest od njih pa je že začasno zaprtih. Črni gori izreka posebno pohvalo, ker je na splošno izpolnila vmesna merila iz poglavij 23 in 24 o pravni državi, kar je pomemben mejnik, ki zaznamuje začetek nove in zaključne faze pristopnih pogajanj. Spodbuja jo, naj hitro izpolni merila za zaprtje poglavij 23 in 24 o pravni državi. Pozdravlja nedavno začasno zaprtje treh poglavij in možnost čim prejšnjega začasnega zaprtja nadaljnjih poglavij, ko bodo izpolnjeni pogoji. Če bo Črna gora še naprej neomajno napredovala pri reformah in uresničila potrebne reforme, je Svet pripravljen, da dovolj zgodaj začne pripravljati besedilo pristopne pogodbe.

22. Svet pozdravlja napredek Črne gore pri ponovni vzpostavitvi **delovanja glavnih pravosodnih organov**, pospešitvi in poglobitvi izvajanja ključnih pravosodnih reform, sprejetju novega strateškega okvira in zaključku več odprtih postopkov za imenovanje sodnikov, pri čemer so bila ta imenovanja pregledna in so temeljila na dosežkih. Ti ukrepi prispevajo k izboljšanju neodvisnosti, odgovornosti, nepristranskosti, integritete, učinkovitosti in strokovnosti pravosodnega sistema. Svet pozdravlja imenovanje novega stalnega predsednika vrhovnega sodišča.
23. Svet **pozdravlja dober napredek** in Črno goro spodbuja, naj nadaljuje prizadevanja za reforme, zlasti na ključnih področjih, kot so svoboda izražanja in medijev, vključno z zaščito novinarjev in **bojem proti korupciji in organiziranemu kriminalu**, ter reforme javne uprave. Ponovno poudarja, da je Črna gora dosegla napredek, vendar mora izboljšati rezultate pri preiskavah, pregonih, pravnomočnih obsodbah ter zasegu in zaplembi premoženja, pridobljenega s kaznivimi dejanji, tudi na visoki ravni. Črna gora bi morala napredovati tudi pri celoviti volilni reformi – med drugim bi morala spremeniti zakon o financiranju političnih subjektov, da bi ga uskladila z evropskimi standardi, ter zagotoviti neodvisnost volilne komisije in preglednost volilnega registra.
24. Svet priznava, da je bil na področju upravljanja migracij dosežen dober napredek, hkrati pa poudarja, da je potrebna popolna uskladitev z **vizumsko politiko EU** in okrepitev zmogljivosti za nadzor meja.
25. V zvezi z **gospodarskimi merili** Svet pozdravlja močno okrevanje in stalno rast gospodarstva, stabilnost bančnega in finančnega sektorja ter izboljšanje trga dela. Črno goro spodbuja, naj izvede potrebne strukturne reforme in med drugim zmanjša javni dolg ter nadaljuje prizadevanja za okrepitev fiskalnega upravljanja in preglednosti.

26. Svet se zaveda, da so **dobri sosedski odnosi** in regionalno sodelovanje še naprej bistveni elementi širitvenega, pa tudi stabilizacijsko-pridružitvenega procesa.
27. Svet Črni gori izreka vso pohvalo za njeno vztrajno sodelovanje pri zunanjepolitičnih vprašanjih ter njeno neomajno in dolgoletno dosledno usklajevanje s **SZVP EU**, tudi glede omejevalnih ukrepov EU, kar je jasen znak strateške zavezanosti Črne gore njeni poti v EU. Pozdravlja tudi stalno dejavno sodelovanje Črne gore v misijah in operacijah EU v okviru skupne varnostne in obrambne politike (SVOP).

SRBIJA

28. Svet je zadovoljen, ker je Srbija kot svoj strateški cilj ponovno potrdila povezovanje z EU, hkrati pa poudarja, kako pomembno je, da Srbija pokaže močno politično voljo in doslednost pri izvajanju reform, povezanih z EU, ter objektivno in nedvoumno komunicira o EU.
29. Svet pozdravlja **splošni napredek**, dosežen v pristopnih pogajanjih s Srbijo, pri čemer je bilo doslej odprtih 22 od 35 poglavij, dve od njih pa sta bili že začasno zaprti. Opozarja tudi, da bo splošna hitrost pristopnih pogajanj še naprej odvisna od napredka Srbije na področju pravne države in normalizacije odnosov s Kosovom.
30. Svet spodbuja Srbijo, naj pokaže večjo **politično voljo**, tako da še bolj pospeši reforme ter doseže konkretne in oprijemljive rezultate v zvezi s **temeljnimi prvinami**, zlasti z nadaljnjim osredotočanjem na izpolnjevanje vmesnih meril iz poglavij 23 in 24 o pravni državi. Dobro je seznanjen s sprejetjem nove protikorupcijske strategije in podzakonskih aktov k predpisom, s katerimi se izvajajo ustavne spremembe. Z zadovoljstvom ugotavlja, da je bil v boju proti korupciji dosežen določen napredek, da pa je napredek na področju sodstva in boja proti organiziranemu kriminalu omejen, ter ponovno poudarja, da je treba prizadevanja na teh področjih okrepiti, med drugim tudi z doseganjem konkretnih rezultatov, ko gre za učinkovitost preiskav, pregonov in pravnomočnih obsodb ter za zamrznitve in zaplembe premoženja, pridobljenega s kaznivimi dejanji, tudi na visoki ravni.

31. Svet ponovno izraža zaskrbljenost zaradi pomanjkanja napredka pri izboljševanju **svobode izražanja in neodvisnosti medijev** ter Srbijo poziva, naj izvaja sprejeto medijsko zakonodajo in zagotovi njeno nadaljnjo uskladitev s pravnim redom in standardi EU ter dejavno sodeluje pri preprečevanju in odpravljanju vseh oblik dezinformacij in tujega manipuliranja z informacijami v vseh medijskih kanalih. Srbijo tudi spodbuja, naj zagotovi ugodno okolje za organizacije civilne družbe in njihovo večjo vlogo.
32. Poleg tega mora Srbija še naprej posebno pozornost namenjati doslednemu spoštovanju **temeljnih pravic**, vključno z zaščito najranljivejših skupin, pa tudi nediskriminatorni obravnavi pripadnikov manjšin po vsej Srbiji.
33. Kar zadeva **gospodarska merila**, Svet pozdravlja dobro raven pripravljenosti Srbije pri razvoju delujočega tržnega gospodarstva ter jo spodbuja, naj si še naprej prizadeva za izboljšanje svojih zmogljivosti, da bi bila kos konkurenčnim pritiskom in tržnim silam v Uniji, ter za izvajanje potrebnih strukturnih reform. Pozdravlja tudi okrepljeno sodelovanje Srbije z EU, zlasti strateško partnerstvo na področju trajnostnih surovin.
34. Svet je seznanjen z oceno Komisije, da Srbija ohranja raven pripravljenosti za odprtje **sklopa 3** (konkurenčnost in vključujoča rast). Vprašanje odprtja sklopa 3 bo ponovno obravnaval na podlagi nadaljnjega napredka Srbije, zlasti na področjih iz odstavka 29 in v skladu s pogajalskim okvirom, ki naj bi bil v primerjavi z oceno iz poročila o širitvi za leto 2024 očiten.
35. Svet pozdravlja dejstvo, da Srbija ostaja zavezana številnim pobudam za **regionalno sodelovanje**, in jo spodbuja, naj še okrepi **dobre sosedске odnose** ter prispeva k stabilnosti in spravi z vsemi partnericami v regiji.

36. Svet vnovič poudarja, da je pri **obravnavi vojnih zločinov na nacionalni ravni** potrebno tvorno regionalno sodelovanje, pri čemer je treba rešiti še preostale primere pogrešanih oseb, in dosledno sodelovanje z Mednarodnim rezidualnim mehanizmom za kazenska sodišča. Obsojenih vojnih zločincev ne bi smeli podpirati, njihovih zločinov pa ne povečevati ali zanižati.
37. Svet opozarja, da je pravilno delovanje demokratičnih institucij temeljni element procesa pristopa k EU, in je seznanjen s poročiloma Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE)/Urada za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) o **volitvah** decembra 2023 in junija 2024. Glede na te ugotovitve so v volilnem procesu potrebne oprijemljive izboljšave in nadaljnje reforme. Odločno spodbuja Srbijo, naj upošteva priporočila OVSE/ODIHR in organov Sveta Evrope, vključno s tistimi, ki se nanašajo na ključne vidike volilnega procesa.
38. Svet izreka pohvalo Srbiji, ker je znatno prispevala k upravljanju mešanih migracijskih tokov proti EU, in še naprej poudarja potrebo po nadaljnjem napredku pri azilnih postopkih in popolni uskladitvi z **vizumsko politiko** EU.
39. Svet ponovno poudarja, da od Srbije iskreno pričakuje, da bo absolutno prednostno okrepila prizadevanja za dosledno uskladitev s stališči in omejevalnimi ukrepi v okviru **SZVP EU**, tudi v zvezi z Rusijo in Belorusijo. Srbske oblasti tudi poziva, naj se vzdržijo dejanj in izjav, ki bi bili v nasprotju s stališči EU o zunanji politiki in drugih strateških zadevah. Pozdravlja humanitarno in drugo pomoč, ki jo Srbija zagotavlja Ukrajini, ter jo spodbuja, naj še naprej dobro sodeluje z EU pri preprečevanju izogibanja omejevalnim ukrepom EU. Pozdravlja tudi stalno dejavno sodelovanje Srbije pri misijah in operacijah EU v okviru SVOP ter njen pomemben tozadevni prispevek.

40. Srbija in Kosovo si morata vztrajno prizadevati za umiritev razmer, se vzdržati enostranskih in provokativnih dejanj, ki bi lahko privedla do napetosti in nasilja, ter se izogibati uporabi razdiralne retorike. Svet pričakuje, da bosta Srbija in Kosovo usklajeno našla trajno rešitev za razmere na severu Kosova, ki bo vsem državljanom zagotavljala varnost, zaščito in participativno demokracijo. Opozarja na obveznost Srbije, da med zakonodajnim postopkom ravna v skladu z dogovori, doseženimi v okviru dialoga.
41. Svet znova ostro obsoja nasilna dejanja, ki so jih kosovski Srbi zagrešili na demonstracijah proti državljanom, enotam KFOR, organom odkrivanja in pregona ter medijem 29. maja 2023, ter nasilni napad na kosovsko policijo 24. septembra 2023 na severu Kosova. Nasilje v nobenem primeru ni upravičeno. Svet ponovno izraža svoja pričakovanja, da bo Srbija v celoti sodelovala in sprejela vse potrebne ukrepe za to, da bodo storilci teh dejanj prijati in čim prej privedeni pred sodišče. Poudarja, da je treba prevzeti polno odgovornost, in globoko obžaluje, da Srbija v zvezi s tem ni sprejela zadostnih ukrepov.
42. Svet je seznanjen s pozivom Srbije kosovskim Srbom iz septembra 2024, naj se udeležijo prihodnjih volitev na Kosovu in se ponovno vključijo v vse kosovske institucije, ki so jih zapustili leta 2022. Ponovno poudarja, da pričakuje njihovo pravočasno in hitro ponovno vključevanje v skladu z dogovori, doseženimi v okviru dialoga, in ob polnem spoštovanju pravnega okvira Kosova ter brez kakršnih koli predpogojev, ki bi jih določila Srbija.
43. Svet od Srbije pričakuje, da bo v **dialogu pod okriljem EU** sodelovala v dobri veri, da bi brez nadaljnjega odlašanja dosegla celovit pravno zavezujoč sporazum o normalizaciji odnosov s Kosovom v skladu z mednarodnim pravom in pravnim redom EU. Normalizacija odnosov in izvajanje zavez iz dialoga sta bistvena pogoja na evropski poti obeh strani, obema pa grozi nevarnost, da bosta zaradi nezadostnega napredka zamudili pomembne priložnosti.

44. Svet pozdravlja dejstvo, da sta Srbija in Kosovo pred kratkim ponovno potrdila svojo zavezanost procesu **normalizacije njunih odnosov** in obljubila konstruktivno sodelovanje v procesu, da bi hitro dosegli napredek. Pozdravlja tudi trgovinski sporazum o oskrbi z električno energijo na severu Kosova, ki je bil sklenjen decembra 2023, in vzajemno priznavanje registrskih tablic, ki bo začelo veljati januarja 2024.
45. Svet znova poudarja, da je treba dosledno spoštovati in čim prej začeti brezpogojno izvajati sporazum o poti k normalizaciji odnosov med Kosovom in Srbijo ter njegovo prilogo o izvajanju, ki sta bila sprejeta februarja oziroma marca 2023, tako kot tudi vse zaveze, povezane z EU, skupaj z drugimi neizpolnjenimi zavezami, sprejetimi v okviru dialoga pod okriljem EU, ki ga vodi visoki predstavnik ob podpori posebnega predstavnika EU. To vključuje ustanovitev združenja/skupnosti občin z večinskim srbskim prebivalstvom na podlagi osnutka statuta, ki ga je stranema predstavil posrednik EU. Srbija naj bi začela priznavati kosovske dokumente in simbole v skladu s členom 1 sporazuma o poti k normalizaciji. Znova poudarja, da bo status struktur in služb, ki jih podpira Srbija, predvidoma rešen v skladu z dogovori, doseženimi v okviru dialoga pod okriljem EU, in s kosovskim pravom.
46. Svet opozarja, da so bila merila iz **poglavja 35** pristopnih pogajanj Srbije spremenjena, da bi odražala obveznosti Srbije iz sporazuma o poti k normalizaciji in njegove priloge o izvajanju.

ALBANIJA

47. Svet pozdravlja odprtje sklopa o temeljnih prvinah z Albanijo na **pristopni konferenci** 15. oktobra 2024 in nedavno odprtje sklopa o zunanjih odnosih. Pozdravlja tudi cilj vlade, da nadaljuje napredek Albanije na njeni poti v EU, spodbuja vse politične sile, naj si še naprej prizadevajo za uspešen zaključek pristopnih pogajanj, in pozdravlja možnost čim prejšnjega odprtja novih pogajalskih sklopov, ko bodo pogoji izpolnjeni.

48. Svet ugotavlja, da politična polarizacija še naprej vpliva na dejavnosti **parlamenta**, in opozarja, da je vključujoč in konstruktiven politični dialog v državi še vedno ključnega pomena za napredek pri reformah, povezanih z EU.
49. Svet pozdravlja napredek pri reformah, zlasti na področju **temeljnih prvin in pravne države**. Z zadovoljstvom ugotavlja, da Albanija še naprej izvaja reformo pravosodja, ki jo je treba utrditi, kar bo prineslo nadaljnje izboljšave na področju nepristranskosti, neodvisnosti in strokovnosti pravosodnega sistema. Pozdravlja tudi napredek pri postopku preverjanja in zlasti dokončanje obravnavanja zadev na prvi stopnji ter Albanijo spodbuja, naj pravočasno zaključi celoten postopek. Ponovno poudarja, da bi bilo treba zavezujoče odločitve ustavnega sodišča v celoti spoštovati in izvajati. Zadovoljen je z dobrimi rezultati specializiranih struktur za boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu ter njihovih sodišč, vključno s primeri korupcije na visoki ravni, in z nadaljevanjem dobrega sodelovanja z organi odkrivanja in pregona EU in držav članic. To bi se moralo nadaljevati, vključno s sodelovanjem pri finančnih preiskavah. Potrebni so tudi okrepljen nadzor in konsolidirane zmogljivosti za zaščito finančnih interesov EU. Svet opozarja, da si je treba še naprej prizadevati za doseganje dobrih rezultatov v boju proti organiziranemu kriminalu in korupciji, tudi na visoki ravni. Pozdravlja napredek, dosežen pri reformi javne uprave, in Albanijo spodbuja, naj nadaljuje njeno izvajanje.

50. Svet Albanijo poziva, naj si še naprej prizadeva za krepitev varstva **temeljnih pravic**, vključno z varstvom pravic pripadnikov manjšin, in z zaskrbljenostjo ugotavlja, da na področju svobode medijev, svobode izražanja in pravic pripadnikov manjšin ni bilo napredka. Albanija mora s povečanjem preglednosti lastništva medijev ter zagotavljanjem varnega in zanesljivega okolja za novinarje okrepiti svoja prizadevanja za krepitev neodvisnosti in pluralnosti medijev. Svet ob opozarjanju na skupno stališče EU o sklopu 1 pozdravlja sprejetje sekundarne zakonodaje o manjšinah ter je seznanjen z zavezo Albanije, da v skladu z evropskimi standardi in v sodelovanju z vsemi ustreznimi deležniki do konca leta hitro sprejme in začne izvajati preostale podzakonske akte v zvezi z okvirnim zakonom o varstvu pripadnikov narodnih manjšin iz leta 2017. Prav tako spodbuja izvajanje celovitih reform zemljiškega sektorja in pregledno konsolidacijo lastninskih pravic. Dodatno je treba okrepiti vlogo civilne družbe in smiselna posvetovanja.
51. Kar zadeva **volilne reforme**, Svet poudarja, da je treba vključujoče in pravočasno upoštevati preostala priporočila OVSE/ODIHR in Beneške komisije.
52. Svet priznava napredek, dosežen na področju **migracij** in upravljanja meja, hkrati pa poudarja potrebo po nadaljnjem napredku pri azilnih postopkih in popolni uskladitvi z vizumsko politiko EU.
53. Kar zadeva **gospodarska merila**, Svet pozdravlja dobro raven pripravljenosti Albanije pri razvoju delujočega tržnega gospodarstva ter jo spodbuja, naj si še naprej prizadeva za izboljšanje svojih zmogljivosti, da bi bila kos konkurenčnim pritiskom in tržnim silam v Uniji, ter za izvajanje potrebnih strukturnih reform.
54. Svet pozdravlja nadaljnja konstruktivna prizadevanja Albanije v okviru regionalnega sodelovanja. Zaveda se, da so **dobri sosedski odnosi** in regionalno sodelovanje še naprej bistveni elementi širitvenega, pa tudi stabilizacijsko-pridružitvenega procesa.

55. Svet Albaniji izreka vso pohvalo za njeno vztrajno sodelovanje pri zunanjepolitičnih vprašanjih ter zlasti njeno neomajno in dolgoletno dosledno usklajevanje s **SZVP EU**, tudi glede omejevalnih ukrepov EU, kar je jasen znak strateške zavezanosti Albanije njeni poti v EU. Pozdravlja tudi njeno stalno dejavno sodelovanje v misijah in operacijah EU v okviru SVOP ter novo partnerstvo med EU in Albanijo na področju varnosti in obrambe, ki utira pot okrepljenemu sodelovanju na ključnih področjih.

SEVERNA MAKEDONIJA

56. Svet pozdravlja dejstvo, da je nova vlada v Severni Makedoniji vključevanje v EU razglasila za strateški cilj, vendar opozarja na svoje sklepe iz julija 2022 in ugotavlja, da Severna Makedonija še ni dokončala **ustavnih sprememb**, h katerim se je zavezala. Ponovno izraža poziv Evropskega sveta Severni Makedoniji, naj **pospeši dokončanje** teh sprememb, in potrjuje, da je pripravljen brez nadaljnjega odlašanja ali dodatnih političnih odločitev sklicati še eno medvladno konferenco, takoj ko bo Severna Makedonija izpolnila svojo zavezo v skladu s svojimi notranjimi postopki. Svet je pripravljen, takoj ko bo mogoče, odpreti prvi pogajalski sklop, v skladu s pogajalskim okvirom.
57. Svet spodbuja vse stranke v **parlamentu**, naj zagotovijo medstrankarsko sodelovanje, s poudarkom na napredku pri izvajanju reform, povezanih z EU.

58. Svet pozdravlja raven pripravljenosti Severne Makedonije na ključnih področjih. Ugotavlja, da so še vedno potrebni stalni in odločni ukrepi za pospešitev izvajanja reform, povezanih z EU, zlasti na področjih **temeljnih prvin in pravne države**, na katerih je bil dosežen le omejen napredek. Ponovno poudarja, da mora Severna Makedonija zagotoviti neodvisnost, strokovnost, učinkovitost in nepristranskost sodstva ter reformo javne uprave. Sodni svet je treba okrepiti v skladu s priporočili misije medsebojnega strokovnega pregleda EU iz leta 2023. Okrepiti je treba boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu. Svet je še vedno zelo zaskrbljen zaradi sprememb kazenskega zakonika, ki vplivajo na veliko število primerov korupcije na visoki ravni. Severno Makedonijo poziva, naj sprejme nov kazenski zakonik v skladu s pravnim redom EU in mednarodnimi standardi. Ponovno jo poziva tudi, naj še dodatno okrepi **temeljne pravice**, tudi pravice pripadnikov manjšin ali skupnosti, svobodo medijev in svobodo izražanja.
59. Svet pozdravlja dejstvo, da so bile nedavne parlamentarne in predsedniške volitve leta 2024 konkurenčne, vendar ugotavlja, da je potreben nadaljnji napredek pri **volilni reformi**, vključno z upoštevanjem preostalih priporočil OVSE/ODIHR in Beneške komisije.
60. Svet izraža pohvalo Severni Makedoniji za njeno nadaljnje dobro sodelovanje na področju upravljanja **migracij**, upravljanja meja in usklajevanja z vizumsko politiko EU.
61. Kar zadeva **gospodarska merila**, Svet pozdravlja dobro raven pripravljenosti in določen napredek Severne Makedonije pri razvoju delujočega tržnega gospodarstva ter jo spodbuja, naj si še naprej prizadeva za izboljšanje svojih zmogljivosti, da bi bila kos konkurenčnim pritiskom in tržnim silam v Uniji, ter za izvajanje potrebnih strukturnih reform.

62. Zaveda se, da so **dobri sosedski odnosi** in regionalno sodelovanje še naprej bistveni elementi širitvenega, pa tudi stabilizacijsko-pridružitvenega procesa. Opozarja na pomembnost doseganja oprijemljivih rezultatov in izvajanja dvostranskih sporazumov v dobri veri, vključno s Prespanskim sporazumom z Grčijo ter Pogodbo o prijateljstvu, dobrih sosedskih odnosih in sodelovanju z Bolgarijo, v skladu s pogajalskim okvirom.
63. Svet Severni Makedoniji izreka vso pohvalo za njeno vztrajno sodelovanje pri zunanjepolitičnih vprašanjih ter zlasti njeno neomajno in dolgoletno dosledno usklajevanje s **SZVP EU**, tudi glede omejevalnih ukrepov EU, kar je jasen znak strateške zavezanosti Severne Makedonije njeni poti v EU. Pozdravlja tudi njeno stalno dejavno sodelovanje v misijah in operacijah EU v okviru SVOP ter novo partnerstvo med EU in Severno Makedonijo na področju varnosti in obrambe, ki utira pot okrepljenemu sodelovanju na ključnih področjih.

BOSNA IN HERCEGOVINA

64. Svet pozdravlja **sklep** Evropskega sveta z dne 21. in 22. marca 2024 **o začetku pristopnih pogajanj** z Bosno in Hercegovino na podlagi priporočila Komisije z dne 12. marca 2024. Z zanimanjem pričakuje, da Bosna in Hercegovina sprejme vse ustrezne ukrepe iz priporočila Komisije z dne 12. oktobra 2022, da bi Svet lahko sprejel pogajalski okvir, takoj ko bodo izpolnjeni ti pogoji. Potrebna so nadaljnja prizadevanja za izpolnitev 14 ključnih prednostnih nalog iz mnenja Komisije o prošnji Bosne in Hercegovine za članstvo v EU, ki ga je Svet potrdil leta 2019, pri čemer je treba upoštevati tudi sklepe Evropskega sveta iz junija 2022.

65. Svet pozdravlja zavezanost političnega vodstva, ki je prinesla oprijemljive rezultate in prispevala k odločitvi o začetku pristopnih pogajanj, sprejeti marca, vendar z obžalovanjem ugotavlja, da je dinamika reform zastala. Vse politične akterje najodločneje poziva, naj se ponovno osredotočijo na napredek države na poti v EU in sprejmejo odločne ukrepe za izvedbo potrebnih reform. Bosna in Hercegovina bi morala imenovati glavnega pogajalca in nacionalnega koordinatorja IPA v okviru instrumenta za predpristopno pomoč (IPA) III ter razviti nacionalni program za sprejetje pravnega reda EU. Svet opozarja tudi, da morajo vsi sprejeti zakoni biti usklajeni s pravnim redom EU in evropskimi standardi, tudi s priporočili Beneške komisije.
66. Svet pozdravlja dejstvo, da so bile lokalne volitve, ki so 6. oktobra 2024 potekale v Bosni in Hercegovini na podlagi volilnega zakona na državni ravni, izvedene na konkurenčen in učinkovit način, pri čemer so bila upoštevana nekatera dolgoletna priporočila ODIHR. V zvezi z **institucionalnimi mehanizmi**, ki so bili vzpostavljeni z Daytonskim mirovnim sporazumom, mora Bosna in Hercegovina izvesti nadaljnje ustavne in volilne reforme za zagotovitev enakosti in nediskriminacije vseh državljanov, zlasti z izvajanjem sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP) v zadevi *Sejdić-Finci* in sorodnih zadevah. Svet ponovno poziva k vključujočemu procesu omejene ustavne in volilne reforme v okviru resničnega dialoga ter v skladu z evropskimi standardi, da bi odpravili vse oblike neenakosti in diskriminacije v volilnem procesu. Obenem opozarja, da se več odločitev ustavnega sodišča še vedno ne izvršuje v celoti. Sprejeti ne bi smeli nobenih ukrepov, ki bi otežili izvajanje teh sodb ali dodatno poglobili razhajanja.
67. Svet ponovno poudarja, da je **trdno zavezan** evropski perspektivi Bosne in Hercegovine kot enotne, združene in suverene države. Vse politične akterje v Bosni in Hercegovini poziva, naj se nujno vzdržijo provokativne razdiralne retorike in dejanj, med drugim naj ne postavljajo pod vprašaj suverenosti, enotnosti in ozemeljske celovitosti države, ter naj spoštujejo načeli enakosti in nediskriminacije vseh državljanov, tj. pripadnikov vseh konstitutivnih narodov in drugih, prenehajo povečevati obsojane vojne zločince in začnejo dejavno spodbujati spravo.

68. Svet je še vedno resno zaskrbljen zaradi zakonodaje in pobud v Republiki Srbski, ki so v nasprotju s potjo Bosne in Hercegovine v EU, vključno s separatistično retoriko in postavljanjem ustavnega reda v državi pod vprašaj. Suverenost, ozemeljsko celovitost, ustavni red – vključno z odločbami ustavnega sodišča – in mednarodno subjektiviteto Bosne in Hercegovine je treba spoštovati. Vsako dejanje zoper ta načela bo imelo resne posledice.
69. Svet ugotavlja, da je bil na področju pravosodja dosežen omejen napredek, zlasti kar zadeva sprejetje sprememb zakona o visokem sodnem in tožilskem svetu glede vključevanja, in poudarja, da je treba utrditi **pravno državo**, tudi s sprejetjem zakona o visokem sodnem in tožilskem svetu ter zakona o sodiščih. Odločitve ustavnega sodišča je treba v celoti spoštovati.
70. Svet ugotavlja, da so bila prizadevanja na področju **temeljnih pravic** omejena, in znova poziva Bosno in Hercegovino, naj v zvezi s tem znatno okrepi prizadevanja. Ker ugotavlja, da na področju svobode izražanja in medijev ter zaščite novinarjev ni bilo nobenega napredka, to državo poziva, naj zagotovi popolno spoštovanje, varstvo in spodbujanje svobode zbiranja, združevanja in izražanja ter se vzdrži nadaljnjih ukrepov, ki bi negativno vplivali na uveljavljanje te svobode.
71. Svet z zadovoljstvom ugotavlja, da je bil dosežen določen napredek v **boju proti korupciji in organiziranemu kriminalu**, zlasti s sprejetjem zakonov o preprečevanju navzkrižja interesov, preprečevanju pranja denarja in boju proti financiranju terorizma ter s podpisom sporazuma Eurojusta o pravosodnem sodelovanju z EU. Bosno in Hercegovino poziva, naj sprejme nadaljnje odločne ukrepe na teh področjih, vključno z doseganjem dobrih rezultatov pri preiskavah in obsodbah, tudi na visoki ravni, ter sprejetjem zakona o varstvu osebnih podatkov.

72. Svet v zvezi z **gospodarskimi merili** Bosno in Hercegovino spodbuja, naj okrepi zmogljivosti za obvladovanje pritiskov konkurence in tržnih sil v Uniji ter izvede potrebne strukturne reforme.
73. Svet pozdravlja nadaljnje izboljšanje upravljanja migracij in državo poziva, naj se v celoti uskladi z **vizumsko politiko** EU in sprejme zakon o nadzoru meja. Pozdravlja napredek pri pogajanjih o sporazumu o statusu agencije Frontex in poziva k hitremu podpisu navedenega sporazuma.
74. Kar zadeva izvajanje **načrta za rast** za Zahodni Balkan, Svet Bosno in Hercegovino odločno poziva, naj nemudoma predloži program reform. To je osnovni predpogoj za morebitna plačila v okviru instrumenta za reforme in rast, Bosna in Hercegovina pa lahko zaradi pomanjkanja napredka izgubi pomembne koristi.
75. EU izraža solidarnost z Bosno in Hercegovino po uničujočih **poplavih** in zemeljskih plazovih 3. oktobra 2024. Zagotovila je nujno pomoč prek mehanizma EU na področju civilne zaščite, v katerem je sodelovalo deset držav članic, pa tudi prek misije EUFOR Althea. Pripravljena je po potrebi zagotoviti nadaljnjo pomoč.
76. Svet pozdravlja obnovitev mandata misije **EUFOR Althea**, ki ima še vedno ključno vlogo pri zagotavljanju podpore oblastem v Bosni in Hercegovini pri ohranjanju varnega in stabilnega okolja za vse državljane.
77. Svet znova poudarja pomen nadaljnjega sodelovanja med **mednarodnimi akterji** ter izraža podporo mandatu visokega predstavnika in njegovega urada pri uresničevanju agende 5 + 2.
78. Svet ponovno poziva Bosno in Hercegovino, naj čim prej ratificira vse regionalne **sporazume o mobilnosti** v okviru berlinskega procesa.
79. Svet pozdravlja popolno usklajenost Bosne in Hercegovine s **SZVP EU**, kar kaže na jasno zavezanost države njeni poti v EU, ter jo spodbuja, naj to usklajenost ohrani in v celoti izvaja omejevalne ukrepe, tudi v zvezi z Rusijo in Belorusijo.

KOSOVO

80. Svet je zadovoljen, ker je Kosovo še naprej **zavezano** evropski poti in s tem povezanim reformam. EU bo Kosovu še naprej pomagala pri reformah, tudi tistih, ki so osredotočene na njegovo evropsko pot, in doslednem izvajanju teh reform. Svet pozdravlja začetek veljavnosti liberalizacije vizumskega režima za državljane Kosova.
81. Svet pozitivno ocenjuje, da je bilo v **boju proti organiziranemu kriminalu** doseženega nekaj napredka, zlasti z okrepljenim sodelovanjem z Europolom, medtem ko je bil napredek, dosežen na področju **boja proti korupciji** in varstva **temeljnih pravic**, omejen. Kosovo bi si moralo še naprej prizadevati za zagotovitev odgovornosti, neodvisnosti, učinkovitosti in integritete pravosodnega sistema, za zaščito svobode izražanja in za zagotovitev, da je zakonodaja na teh področjih v celoti usklajena s pravnim redom EU in evropskimi standardi. Svet poudarja pomen krepitve javne uprave. Svet Kosovo poziva, naj doseže dodaten napredek pri dejanskem spodbujanju temeljnih pravic. V zvezi s tem pozdravlja izvršitev odločitve ustavnega sodišča o samostanu Dečani. Svet z zadovoljstvom ugotavlja, da je Kosovo ustanovilo centralni sekretariat za boj proti nasilju zaradi spola in imenovalo nacionalnega koordinatorja.
82. Svet v zvezi z **gospodarskimi merili** pozdravlja dober napredek, ki ga je Kosovo doseglo pri razvoju delujočega tržnega gospodarstva, in Kosovo spodbuja, naj izvede potrebne strukturne reforme.
83. Svet je zadovoljen, ker bodo parlamentarne **volitve** februarja 2025 potekale v skladu z novim volilnim okvirom Kosova, s katerim se izvajajo priporočila več zaporednih misij EU za opazovanje volitev. Svet ob opozarjanju na pomen preglednega, dobro vodenega, vključujočega in konkurenčnega volilnega procesa poziva Kosovo, naj še naprej utrjuje ta okvir.

84. Svet ostaja resno zaskrbljen zaradi razmer na **severu Kosova**. Kosovo in Srbija si morata vztrajno prizadevati za umiritev razmer, se vzdržati enostranskih in provokativnih dejanj, ki bi lahko privedla do napetosti in nasilja, ter se izogibati razdiralni retoriki. Svet podpira okrepljeno prisotnost KFOR, zlasti na meji/razmejitveni črti med Kosovom in Srbijo, kot tudi njegovo stalno prisotnost na mostu v Mitrovici. Več neusklajenih ukrepov Kosova, vključno s tistimi, ki so usmerjeni proti strukturam in službam, ki jih podpira Srbija in delujejo na Kosovu, je negativno vplivalo na kosovske Srbe in druge skupnosti ter na njihov dostop do osnovnih javnih in socialnih storitev. Svet pričakuje, da bosta Kosovo in Srbija usklajeno našla trajno rešitev za razmere na severu Kosova, ki bo vsem državljanom zagotavljala varnost, zaščito in participativno demokracijo.
85. Svet znova ostro obsoja nasilna dejanja, ki so jih kosovski Srbi na demonstracijah 29. maja 2023 zagrešili proti državljanom, enotam KFOR, organom odkrivanja in pregona ter medijem, in nasilni napad na kosovsko policijo 24. septembra 2023 na severu Kosova. Nasilje v nobenem primeru ni upravičeno. Svet je seznanjen s sodnimi postopki, ki potekajo na Kosovu, in znova poudarja potrebo po prevzemu odgovornosti.
86. Svet obsoja nedavni napad na prekop Iber–Lepenc/Ibar–Lepenac na severu Kosova in izraža solidarnost s prizadetim prebivalstvom. Svet pričakuje, da bodo storilci prijeti in privedeni pred sodišče. V zvezi s tem Svet poziva vse deležnike, naj v celoti sodelujejo z ustreznimi organi.
87. Svet poziva Kosovo, naj omogoči ponovno vključitev sodnikov, tožilcev, policistov in drugega osebja srbske narodnosti s Kosova v vse kosovske institucije, ki so jih zapustili leta 2022. Svet pričakuje, da bo ponovno vključevanje izpeljano v skladu z dogovori, doseženimi v okviru dialoga, in ob doslednem spoštovanju pravnega okvira Kosova. EU v skladu z izjavo visokega predstavnika v imenu EU z dne 3. junija 2023 izvaja reverzibilne ukrepe v odnosu do Kosova. EU bo te ukrepe postopoma odpravila hkrati z nadaljnjimi ukrepi Kosova za umiritev napetosti na severu te države. Svet bo še naprej pozorno spremljal ta vprašanja.

88. Svet obžaluje, da je večina kosovskih Srbov aprila 2024 bojkotirala glasovanje o razrešitvi županov. V vseh štirih občinah na severu je treba izvesti vključujoče lokalne volitve, v katerih bi kosovski Srbi brez kakršnih koli predpogojev polno sodelovali. Vsem volilnim upravičencem bi bilo treba olajšati uresničevanje volilne pravice. Svet spodbuja vse člane kosovske skupščine, ki so kosovski Srbi, naj dejavno in konstruktivno sodelujejo pri delu skupščine.
89. Svet od Kosova pričakuje, da bo v **dialogu pod okriljem EU** sodelovalo v dobri veri, da bi brez nadaljnega odlašanja doseglo celovit pravno zavezujoč sporazum o normalizaciji odnosov s Srbijo v skladu z mednarodnim pravom in pravnim redom EU. Normalizacija odnosov in izvajanje zavez iz dialoga sta bistvena pogoja na evropski poti obeh strani, obema pa grozi nevarnost, da bosta zaradi nezadostnega napredka zamudili pomembne priložnosti.
90. Svet pozdravlja dejstvo, da sta Kosovo in Srbija pred kratkim ponovno potrdila svojo zavezanost procesu normalizacije njunih odnosov in obljubila konstruktivno sodelovanje v procesu, da bi se hitro odvil naprej. Pozdravlja tudi trgovinski sporazum o oskrbi z električno energijo na severu Kosova, ki je bil sklenjen decembra 2023, in vzajemno priznavanje registrskih tablic, ki bo začelo veljati januarja 2024.
91. Svet znova poudarja, da je treba dosledno spoštovati in čim prej začeti brezpogojno izvajati sporazum o poti k normalizaciji odnosov med Kosovom in Srbijo ter njegovo prilogo o izvajanju, ki sta bila sprejeta februarja oziroma marca 2023, tako kot tudi vse zaveze, povezane z EU, skupaj z drugimi neizpolnjenimi zavezami, sprejetimi v okviru dialoga pod okriljem EU, ki ga vodi visoki predstavnik ob podpori posebnega predstavnika EU.
92. To vključuje ustanovitev združenja/skupnosti občin z večinskim srbskim prebivalstvom, pri čemer je treba najprej osnutek statuta, ki ga je stranema predstavil posrednik EU, brez nadaljnega odlašanja s sklepom vlade Kosova predložiti kosovskemu ustavnemu sodišču. Znova poudarja, da bo status struktur in služb, ki jih podpira Srbija, predvidoma rešen v skladu z dogovori, doseženimi v okviru dialoga pod okriljem EU, in s kosovskim pravom.

93. Svet opozarja, da je treba posodobiti dnevni red naslednje seje **posebne skupine Kosova za normalizacijo**, da bodo upoštevane obveznosti Kosova, ki izhajajo iz sporazuma o poti k normalizaciji odnosov med Kosovom in Srbijo in njegove priloge o izvajanju.
94. Svet znova poudarja pomen dela, ki ga opravljata **posebno sodišče za vojne zločine na Kosovu in specializirano tožilstvo**, ter jima ponovno izraža podporo, poudarja pa tudi, da jima je pripravljen pomagati pri izvajanju njunega mandata.
95. Svet opozarja na pomen tesnega sodelovanja Kosova z misijo **EULEX** in drugimi ustreznimi mednarodnimi akterji.
96. Svet pozdravlja ukrepe, ki jih je Kosovo sprejelo za izpolnitev svojih zavez iz **CEFTA**, vključno z umikom odločitve o prepovedi uvoza blaga srbskega porekla, ki bi jih bilo treba čim prej in v celoti izvajati.
97. Svet izreka vso pohvalo Kosovu za njegovo obsodbo vojne agresije Rusije proti Ukrajini, njegovo nadaljnjo prostovoljno uskladitev s **SZVP EU** in izvajanje omejevalnih ukrepov EU, kar je močan izraz strateške izbire Kosova in njegovega položaja v skupnosti vrednot.

TURČIJA

98. Svet v skladu z vsemi prejšnjimi sklepi Sveta in Evropskega sveta o odnosih s Turčijo poudarja **strateški interes** EU za stabilno in varno okolje v vzhodnem Sredozemlju ter za razvoj obojestransko koristnih in na sodelovanju temelječih odnosov s Turčijo.
99. EU znova poudarja, da je **pripravljena sodelovati** s Turčijo na področjih skupnega interesa na postopen, sorazmeren in reverzibilen način, v skladu s sklepi Evropskega sveta iz aprila 2024 in pod določenimi pogoji.

100. Svet je dobro seznanjen s **konkretnimi ukrepi**, sprejetimi v tem okviru, kot sta izvedba prvega dialoga na visoki ravni o trgovini, ponovna vzpostavitev dialoga na visoki ravni o gospodarstvu in poziv Evropski investicijski banki, naj preuči pogoje za postopno ponovno sodelovanje na prednostnih področjih in s poudarkom na zasebnem sektorju. Dobro je seznanjen tudi z nadaljevanjem dialogov o zunanji politiki in regionalnih vprašanjih ter dialogov na visoki ravni med EU in Turčijo na sektorskih področjih skupnega interesa iz prejšnjih sklepov Evropskega sveta. Konstruktivno sodelovanje Turčije bo ključnega pomena za napredek na različnih področjih sodelovanja. V zvezi s tem Evropska unija pripisuje poseben pomen nadaljevanju pogovorov za rešitev ciprskega vprašanja in napredku, ki bo dosežen pri tem, za nadaljnjo krepitev sodelovanja med EU in Turčijo.
101. Svet ugotavlja, da **se odnosi** med Turčijo in Grčijo **izboljšujejo**, in pričakuje, da se bo to nadaljevalo. Ugotavlja, da se razmere v vzhodnem Sredozemlju umirjajo, kar se prav tako mora nadaljevati.
102. Svet od Turčije še naprej pričakuje, da se bo nedvoumno zavezala **dobrim sosedskim odnosom** in mirnemu reševanju sporov, po potrebi tudi pod okriljem Meddržavnega sodišča. Svet znova poudarja, kot je navedeno v vseh zadevnih sklepih Sveta in izjavi z dne 21. septembra 2005, da mora Turčija izpolniti svoje obveznosti iz pogajalskega okvira, vključno s polnim in nediskriminatornim izvajanjem Dodatnega protokola k pridružitvenemu sporazumu v razmerju do vseh držav članic. Priznanje vseh držav članic je bistveno. Turčija mora normalizirati odnose z Republiko Ciper ter spoštovati suverenost in ozemeljsko celovitost vseh držav članic EU, pa tudi njihove suverene pravice v skladu s pravom EU in mednarodnim pravom, vključno s konvencijo Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu.

103. Svet znova poudarja, da je EU v celoti zavezana **celoviti rešitvi ciprskega vprašanja** v okviru, dogovorjenem pod okriljem ZN, v skladu z vsemi zadevnimi resolucijami VSZN ter v skladu z načeli, na katerih je osnovana EU, in pravnim redom EU. Še vedno je bistveno, da se Turčija zaveže k mirni rešitvi in k njej dejavno prispeva, tudi glede njenih zunanjih vidikov. EU pozdravlja nedavne ukrepe generalnega sekretarja ZN za nadaljevanje pogovorov o rešitvi spora in je še naprej pripravljena z vsemi ustreznimi sredstvi, ki jih ima na voljo, prevzeti dejavno vlogo pri podpiranju vseh faz procesa pod vodstvom ZN. Svet opozarja na pomen statusa Varoš, obsoja vse enostranske ukrepe Turčije, ki so v nasprotju z resolucijami Varnostnega sveta ZN, in ponovno poziva k njihovi takojšnji razveljavitvi. Turčijo poziva k spoštovanju vseh zadevnih resolucij Varnostnega sveta ZN, zlasti resolucij 541, 550, 789 in 1251.
104. Svet ponovno opozarja na sklepe Sveta in Evropskega sveta iz prejšnjih let ter na s tem povezane mednarodne zaveze Turčije in vnovič izraža resno zaskrbljenost zaradi nadaljnjih in zelo zaskrbljujočih razmer na področju **demokracije, pravne države in temeljnih pravic**. Še posebej zaskrbljujoči so stalna sistemsko pomanjkljiva neodvisnost sodstva in neupravičeni pritiski nanj ter številne omejitve svobodnega in varnega izražanja, vključno s svobodo medijev in razširjanjem informacij, pa tudi odpuščanja in zamenjave demokratično izvoljenih občinskih županov. Z zaskrbljenostjo ugotavlja, da so organizacije civilne družbe, zlasti tiste, ki se ukvarjajo z ženskami, LGBTI osebami in človekovimi pravicami, še vedno pod pritiskom. Turčijo znova poziva, naj okrepi sodelovanje s **Svetom Evrope** ter njegovimi ustreznimi organi in institucijami, obravnava njihova ključna priporočila, v celoti izvaja Evropsko konvencijo o človekovih pravicah (EKČP) in druge mednarodne instrumente s področja človekovih pravic, h katerim je pristopila, ter izvršuje vse sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice v skladu s členom 46 EKČP. Ker Turčija še vedno ne izvaja sodb EKČP, se porajajo vprašanja o njeni zavezanosti pravni državi in spoštovanju temeljnih pravic ter njenim mednarodnim obveznostim. Svet Turčijo poziva, naj nemudoma obrne negativne trende na vseh teh področjih in se verodostojno loti številnih resnih pomanjkljivosti, ki jih je Komisija navedla v poročilu.

105. Svet v zvezi z **gospodarskimi merili** pozdravlja premik k bolj konvencionalnim in strožjim ekonomskim politikam od sredine leta 2023. Turčijo spodbuja, naj tudi v prihodnje izvaja makroekonomske politike, ki so usmerjene k stabilizaciji, in se še naprej odziva na pomisleke glede pravilnega delovanja tržnega gospodarstva v državi ter v zvezi z institucionalnim in regulativnim okoljem.
106. **Izjava EU in Turčije** je še vedno ključni okvir za sodelovanje na področju migracij in še naprej prinaša rezultate. Turčija in EU sta še naprej sodelovali pri podpori beguncem in gostiteljskim skupnostim v Turčiji. Svet ponovno poudarja pomen doslednega in nediskriminatornega izvajanja izjave EU in Turčije, tudi v odnosu do Republike Ciper, da se nemudoma zagotovi ponovno vračanje in preprečijo nedovoljeni prihodi. V zvezi s tem poudarja tudi, da mora Turčija v celoti in učinkovito izvajati sporazum med EU in Turčijo o ponovnem sprejemu, sodelovati na področju pravosodja in notranjih zadev z vsemi državami članicami EU ter se uskladiti z vizumsko politiko EU.
107. Svet opozarja na to, da mora Turčija izpolniti obveznosti v zvezi z izvajanjem **carinske unije EU-Turčija**, da se zagotovi njena dejanska uporaba v vseh državah članicah. Priznava sicer nedavni napredek, dosežen pri reševanju trgovinskih ovir in odpravi nekaterih omejitev, vendar pričakuje, da bo Turčija nadaljevala in okrepila prizadevanja za odpravo preostalih trgovinskih ovir.
108. Svet je seznanjen s konkretnimi ukrepi, ki jih je Turčija sprejela za zaustavitev **izogibanja sankcijam EU** proti Rusiji prek njenega ozemlja, in poudarja, da je treba te ukrepe izvajati in po potrebi dopolniti. Še naprej je pomembno, da dejavno sodeluje z EU pri preprečevanju in odkrivanju izogibanja sankcijam EU, tudi v zvezi z blagom z dvojno rabo ter lažnim tranzitom in ponovnim izvozom blaga v Rusijo prek posrednikov iz tretjih držav. Svet poziva posebnega odposlanca EU za sankcije, naj pripravi oceno rezultatov ukrepov, ki jih je v zvezi s tem sprejela Turčija, in možnih načinov za izboljšanje njihove učinkovitosti.

109. Svet ceni pomembno vlogo Turčije pri črnomorski pobudi za žito in izmenjavi zapornikov v zvezi z vojno agresijo Rusije proti Ukrajini.
110. Svet globoko obžaluje zelo nizko stopnjo usklajenosti Turčije s **SZVP EU** in njeno neusklajenost z omejevalnimi ukrepi EU, sprejetimi v odziv na vojno agresijo Rusije proti Ukrajini, ter znova odločno poziva Turčijo, naj absolutno prednostno okrepi usklajevanje s stališči SZVP EU in omejevalnimi ukrepi EU. Zunanja politika Turčije je še vedno v neskladju s prednostnimi nalogami EU. Turške oblasti morajo obravnavati to vprašanje – tudi v okviru stalnega dialoga med EU in Turčijo o zunanjepolitičnih in regionalnih vprašanjih.
111. Svet ponovno potrjuje sklepe iz prejšnjega leta in ugotavlja, da so se pristopna pogajanja s Turčijo dejansko zaustavila in da ni mogoče predvideti odprtja ali zaprtja nadaljnjih poglavij.

UKRAJINA

112. Svet znova odločno **obsoja vojno agresijo Rusije** proti Ukrajini, ki je očitna kršitev Ustanovne listine ZN, in znova poudarja, da še naprej podpira neodvisnost, suverenost in ozemeljsko celovitost Ukrajine znotraj njenih mednarodno priznanih meja in njeno neodtujljivo pravico do samoobrambe. Ob ponovni potrditvi zavezanosti EU celovitemu, pravičnemu in trajnemu miru na podlagi načel Ustanovne listine ZN in mednarodnega prava v skladu s ključnimi načeli in cilji ukrajinske formule za mir ter ob poudarjanju, da nobene pobude glede Ukrajine ni mogoče sprejeti brez Ukrajine, Svet ponovno potrjuje tudi neomajno zavezanost EU, da bo še naprej zagotavljala podporo Ukrajini in njenemu prebivalstvu, dokler in kolikor bo treba, tudi v skladu s skupnimi varnostnimi zavezami EU in Ukrajine, podpisanimi junija 2024.

113. Svet znova poudarja, da EU odločno podpira Ukrajino in njeno pot pristopa k EU, ter ji izreka pohvalo za zavezanost procesu reform EU. Pozdravlja uradni **začetek pristopnih pogajanj** z Ukrajino junija 2024 in znaten napredek pri reformah, dosežen v preteklem letu kljub izjemnim izzivom, ki jih je povzročila vojna agresija Rusije. Zadovoljen je, ker postopek preverjanja poteka v skladu z načrti, ter z zanimanjem pričakuje njegov zaključek in naslednje korake v procesu pristopa Ukrajine z odpiranjem posameznih sklopov, pri čemer bo najprej – takoj ko bodo izpolnjeni pogoji – odprt sklop o temeljnih prvinah. Svet je še naprej odločen, da bo podpiral humanitarne potrebe Ukrajine ter njeno sanacijo, okrevanje in obnovo, pozdravlja pa tudi uskladitev priporočil Komisije v njenem poročilu o Ukrajini in načrta za Ukrajino.
114. Svet pozitivno ocenjuje napredek Ukrajine, dosežen na pomembnih področjih **pravne države ter reform pravosodja in javne uprave**, ki so še vedno ključnega pomena za krepitev njene odpornosti in nadaljnji napredek v širitvenem procesu. Pozdravlja postopek obnove organov pravosodnega upravljanja, ki je v teku, zlasti visokega sodnega sveta in ukrajinske visoke kvalifikacijske komisije sodnikov, ter ustavnega sodišča. Izvajanje preglednih izbirnih postopkov, ki temeljijo na dosežkih, ostaja pomembno in bi se morale nadaljevati. Svet z zanimanjem pričakuje nadaljevanje procesa obnove sodstva, zlasti vrhovnega sodišča. Pozdravlja tudi dejstvo, da je Ukrajina ratificirala Rimski statut Mednarodnega kazenskega sodišča, in jo poziva, naj sprejme nadaljnje ukrepe za zagotovitev popolne usklajenosti nacionalne zakonodaje.
115. Svet pozdravlja vzpostavitev zakonodajnega in institucionalnega okvira o **temeljnih pravicah** ter z zanimanjem pričakuje njegovo nadaljnje izvajanje in utrditev. Ukrajino spodbuja, naj si še naprej prizadeva za okrepitev svobode izražanja in medijev v skladu s priporočili Komisije kljub obstoječim izzivom, ki jih je povzročila vojna agresija Rusije, med drugim naj si še naprej prizadeva za ohranitev in postopno ponovno vzpostavitev pregledne, pluralistične in neodvisne medijske krajine. Proti tujemu vmešavanju in manipuliranju z informacijami se je treba boriti v skladu z mednarodnimi standardi o svobodi izražanja.

116. Svet je dobro seznanjen s spremenjeno zakonodajo o varstvu **pravic pripadnikov narodnih manjšin**. Izvajanje te zakonodaje in zavez Ukrajine bi se moralo nadaljevati v skladu s pogajalskim okvirom EU.
117. Svet pozdravlja napredek Ukrajine pri zagotavljanju neodvisnega in učinkovitega delovanja institucij za **boj proti korupciji**. Ukrajino spodbuja, naj še naprej obravnava preostale izzive, tj. omejitve v zakonodaji o kazenskem postopku in kadrovske omejitve, ter dodatno okrepi svoj institucionalni okvir za boj proti korupciji in rezultate v primerih korupcije na visoki ravni. Poleg tega jo spodbuja, naj dodatno okrepi svoje finančne preiskave in ukrepe za preprečevanje pranja denarja.
118. Svet v zvezi z gospodarskimi merili priznava izjemne težave Ukrajine pri vodenju monetarne politike in splošnem **ekonomskem** upravljanju v sedanjih razmerah ter v zvezi s tem pozitivno ocenjuje dejstvo, da je Ukrajina dosegla določen napredek pri vzpostavljanju delujočega tržnega gospodarstva.
119. Svet pozdravlja prizadevanja Ukrajine za okrepitev **energetske varnosti** in neodvisnosti oskrbe z energijo v razmerah, ki jih zaznamujejo nenehni napadi Rusije na ukrajinsko energetske in civilno infrastrukturo. EU je pripravljena še naprej zagotavljati podporo za nujno povečanje energetske varnosti Ukrajine in krepitev odpornosti ukrajinskega energetskega sistema ter podpirati obnovo ukrajinske energetske infrastrukture.
120. Svet si še vedno prizadeva za nadaljnje poglobljanje **sektorskega sodelovanja EU** z Ukrajino in njenega vključevanja na notranji trg EU na podlagi okrepljenega izvajanja pridružitvenega sporazuma med EU in Ukrajino, vključno s poglobljenim in celovitim prostotrgovinskim območjem.
121. Svet pozdravlja strateško zavezanost Ukrajine njeni evropski poti in njeno zelo dobro usklajenost s stališči in omejevalnimi ukrepi v okviru **SZVP EU**. Ukrajino spodbuja, naj nadaljuje svoj pozitiven trend do popolne uskladitve, med drugim v skladu z načeloma suverenosti in ozemeljske celovitosti vseh držav.

MOLDAVIJA

122. Svet znova poudarja, da EU odločno podpira Moldavijo in njeno pot pristopa k EU, ter ji izreka pohvalo za zavezanost procesu reform EU. Pozdravlja uradni začetek pristopnih pogajanj z Moldavijo junija 2024 in znaten napredek pri reformah, dosežen v preteklem letu kljub velikim izzivom, ki so jih povzročili vojna agresija Rusije proti Ukrajini in hibridni napadi proti sami Moldaviji. Zadovoljen je, ker postopek preverjanja poteka v skladu z načrti, ter z zanimanjem pričakuje njegov zaključek in naslednje korake v procesu pristopa Moldavije z odpiranjem posameznih sklopov, pri čemer bo najprej – takoj ko bodo izpolnjeni pogoji – odprt sklop o temeljnih prvinah.
123. Kar zadeva **temeljne prvine**, Svet poudarja pomen nadaljnjega napredka pri reformah, zlasti na področju pravne države in temeljnih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin.
124. Moldavija mora na podlagi dosedanjega velikega napredka še naprej napredovati na področju celovite **reforme pravosodja**, vključno s postopkom preverjanja, in na področju **boja proti korupciji**, s poudarkom na krepitvi ustreznih institucij in nadaljnjem doseganju trdnih rezultatov pri preiskavah in obsodbah, tudi v primerih korupcije na visoki ravni. Svet hkrati pozdravlja sistemski pristop Moldavije k odpravi oligarhije in jo poziva k nadaljnjemu izvajanju s tem povezanega akcijskega načrta.
125. Svet je seznanjen s predhodnimi ugotovitvami OVSE/ODIHR, ki kažejo, da so bile predsedniške **volitve in referendum o članstvu v EU** 20. oktobra mirni in dobro izvedeni, kljub stalnim poskusom Rusije, da bi s tujim manipuliranjem z informacijami in vmešavanjem spodkopala demokratične procese, tudi z uporabo lokalnih posrednikov. Pozdravlja izid referenduma, ki ponovno potrjuje zavezanost Moldavije njeni prihodnosti v EU.

126. Svet izreka priznanje Moldaviji, ker se je uspela zoperstaviti **hibridnim** napadom Rusije brez primere, in v zvezi s tem ponovno potrjuje, da jo EU še naprej podpira, tudi prek svoje partnerske misije v Moldaviji. V luči prihajajočih parlamentarnih volitev leta 2025 so še posebej pomembni boj proti zunanjemu zlonamernemu vmešavanju, obravnavanje dezinformacij, ki vplivajo na državljane, in spodbujanje k volilni udeležbi. Proti tujemu vmešavanju in manipuliranju z informacijami se je treba boriti v skladu z mednarodnimi standardi o svobodi izražanja.
127. Svet pozdravlja stalen napredek Moldavije pri krepitvi **energetske varnosti** in neodvisnosti oskrbe z energijo. EU je tudi v prihodnje pripravljena podpirati ta sektor. Moldavija mora dodatno pospešiti infrastrukturne projekte, povezane z elektroenergetskimi medsebojnimi povezavami, da bi zmanjšala strukturne ranljivosti.
128. Svet v zvezi z **gospodarskimi merili** poudarja pomen nadaljnjih **reform** za preobrazbo **gospodarstva**, sektorskega sodelovanja in nadaljnjega vključevanja na notranji trg EU na podlagi okrepljenega izvajanja pridružitvenega sporazuma med EU in Moldavijo, vključno s poglobljenim in celovitim prostotrgovinskim območjem. Pozdravlja sporočilo Komisije o novem načrtu rasti za Moldavijo, katerega cilj je podpreti socialno-ekonomske in temeljne reforme Moldavije ter izboljšati dostop do enotnega trga EU.
129. Svet pozitivno ocenjuje stalna prizadevanja Moldavije za okrepitev **javne uprave** in okvira za upravljanja javnih financ. Okrepiti je treba upravno in institucionalno zmogljivost na vseh ravneh. Sistemsko sodelovanje s civilno družbo na področju reform bi se moralo nadaljevati.
130. Svet ponovno poudarja, da odločno podpira suverenost in ozemeljsko celovitost Moldavije znotraj njenih mednarodno priznanih meja.

131. Svet Moldaviji izreka vso pohvalo za njeno vztrajno sodelovanje pri zunanjepolitičnih vprašanjih ter njena neomajna prizadevanja za dosledno usklajevanje s **SZVP EU**, tudi glede omejevalnih ukrepov EU, kar je jasen znak strateške zavezanosti Moldavije njeni poti v EU. Pozdravlja tudi pomembno sodelovanje pri preprečevanju izogibanja sankcijam proti Rusiji in Belorusiji ter stalno dejavno sodelovanje Moldavije v misijah in operacijah EU v okviru SVOP. Moldavijo spodbuja, naj nadaljuje svoj pozitiven trend pri usklajevanju, med drugim v skladu z načeloma suverenosti in ozemeljske celovitosti vseh držav. Pozdravlja tudi partnerstvo med EU in Moldavijo na področju varnosti in obrambe, ki utira pot okrepljenemu sodelovanju na ključnih področjih.

GRUZIJA

132. Svet v skladu z nedavnimi sklepi Evropskega sveta ponovno potrjuje, da je Unija pripravljena podpreti gruzijsko ljudstvo na njegovi evropski poti. Hkrati ponovno poudarja, da je EU globoko zaskrbljena zaradi sedanjega ukrepanja gruzijske vlade, med drugim zaradi sprejetja zakona o preglednosti tujega vpliva ter druge zakonodaje, ki je v nasprotju z vrednotami in načeli, na katerih temelji EU, in pomeni nazadovanje pri ukrepih, določenih v priporočilu Komisije za status kandidatke. Svet opozarja, da je Evropski svet junija in oktobra 2024 poudaril, da takšno ravnanje ogroža pot Gruzije v EU in de facto vodi v zaustavitev pristopnega procesa. Svet obžaluje nedavno odločitev gruzijske vlade o prekinitvi procesa pristopa države k EU do leta 2028.

133. Svet odločno obsoja nasilje nad miroljubnimi protestniki, predstavniki medijev in politiki. Gruzijske oblasti morajo spoštovati pravico do svobode zbiranja in izražanja ter se vzdržati uporabe sile. Vsa nasilna dejanja je treba preiskati, odgovorni pa morajo odgovarjati zanje.

134. Svet poziva gruzijske oblasti, naj se nemudoma vrnejo na pot proti EU ter sprejmejo **demokratske, celovite in trajnostne reforme** v skladu s temeljnimi načeli evropske integracije. Poudarja, kako pomembno je, da se ponovno začne izvajanje devetih korakov iz sporočila Komisije o širitvi iz leta 2023.
135. Svet je globoko zaskrbljen zaradi nazadovanja na področju **demokracije, pravne države in temeljnih pravic**. Gruzija mora zagotoviti popolno spoštovanje temeljnih pravic, vključno s svobodo izražanja in zbiranja ter svobodo, neodvisnostjo in pluralnostjo medijev, **pa tudi pravic LGBTI oseb**.
136. Ustaviti je treba ustrahovanje, nasilje in diskriminacijo predstavnikov gruzijske civilne družbe, političnih voditeljev, civilnih aktivistov in novinarjev v Gruziji. Svet opozarja, da je **delujoča civilna družba** ključni element vsakega demokratičnega sistema, in Gruzijo poziva, naj zagotovi, da bo njena dinamična civilna družba lahko delovala brez omejitev ter dejavno, vključujoče in smiselno sodelovala v procesu oblikovanja politik.
137. Svet je zelo zaskrbljen zaradi predhodnih ugotovitev OVSE/ODIHR, ki kažejo, da je bilo na parlamentarnih **volitvah** 26. oktobra ugotovljenih več pomanjkljivosti in da so potekale v napetem in izjemno razdeljenem ozračju. Gruzijo odločno spodbuja, naj za izboljšanje pogojev za pravilno delovanje demokratičnih institucij razišče in obravnava nepravilnosti na volitvah in obtožbe v zvezi z njimi ter upošteva ta in druga priporočila OVSE/ODIHR in organov Sveta Evrope, pri čemer opozarja, da je celovita volilna reforma del devetih korakov.
138. Svet poziva gruzijske oblasti, naj sprejmejo konkretne ukrepe za odpravo vse večje **razdeljenosti** in se vzdržijo ukrepov, ki bi lahko še poglobili politične napetosti, kot so retorika proti EU in dezinformacije.

139. Svet obžaluje nazadovanje pri **delovanju sodstva** in vse večje pomanjkanje neodvisnosti institucij na splošno. Še vedno so potrebna znatna prizadevanja za celovito reformo sodstva v skladu z evropskimi standardi in priporočili Beneške komisije. Enako pomembna sta doseganje dobrih rezultatov v boju proti korupciji in organiziranemu kriminalu ter izvajanje ukrepov za odpravo oligarhije.
140. Svet je v zvezi z **gospodarskimi merili** seznanjen z zmerno stopnjo pripravljenosti in omejenim napredkom pri razvoju delujočega tržnega gospodarstva. Pozdravlja nadaljnje izvajanje stabilne fiskalne in monetarne politike ter spodbuja Gruzijo, naj okrepi neodvisnost centralne banke in izvede ostale potrebne strukturne reforme.
141. Svet Gruzijo poziva, naj nujno izpolni preostala merila za liberalizacijo **vizumskega režima**, tudi z uskladitvijo z vizumsko politiko EU, obravnavanjem neutemeljenih prošenj za azil in zagotavljanjem skladnosti z zahtevami glede temeljnih pravic.
142. Svet je seznanjen, da Gruzija še naprej izvaja **pridružitveni sporazum** med EU in Gruzijo, vključno s poglobljenim in celovitim območjem proste trgovine.
143. Svet ponovno potrjuje, da EU podpira **suverenost, neodvisnost in ozemeljsko celovitost** Gruzije znotraj njenih mednarodno priznanih meja, ter poudarja, da je EU še naprej trdno zavezana mirnemu reševanju sporov ter politiki nepriznavanja in sodelovanja, tudi s prisotnostjo nadzorne misije EU v Gruziji.
144. Svet znova poudarja, da od Gruzije iskreno pričakuje, da bo absolutno prednostno znatno okrepila prizadevanja za dosledno uskladitev s stališči in omejevalnimi ukrepi v okviru **SZVP EU**, tudi v zvezi z Rusijo in Belorusijo ter v skladu z načelom suverenosti in ozemeljske celovitosti vseh držav. Poziva tudi gruzijske oblasti, naj se vzdržijo dejanj in izjav, ki bi bili v nasprotju s stališči EU o zunanji politiki. Gruzijo spodbuja, naj še naprej sodeluje pri preprečevanju izogibanja omejevalnim ukrepom EU.
-